

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 1.03.02

**Inventaris van de archieven van de
Directies ter Equipering van
Oorlogsschepen, 1631-1657**

Versie: 01-05-2021

R. Bijlsma

Nationaal Archief, Den Haag 1932

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	7
De verwerving van het archief.....	8
Inhoud en structuur van het archief.....	9
Verantwoording van de bewerking.....	9
Verwant materiaal.....	10
Beschikbaarheid van kopieën.....	10
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11
Stukken van algemene aard.....	11
Directie Amsterdam, 1652-1657.....	12

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Directies Equipering Oorlogsschepen

Archiefbloknummer:

1119

Omvang:

33 inventarisnummer(s); 1,06 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven en gedrukte teksten. De Nederlandstalige stukken van vóór ca. 1700 zijn geschreven in het gotische cursiefschrift, met name in de oud-Hollandse klerkencursief.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

College ter Admiraliteit in West-Friesland en het Noorderkwartier, Directie Equipering Oorlogsschepen

College ter Admiraliteit op de Maze, Directie Equipering Oorlogsschepen

College ter Admiraliteit te Amsterdam, Directie Equipering Oorlogsschepen

Samenvatting van de inhoud van het archief:

In het tweede kwart van de zeventiende eeuw bestond er onvrede onder de kooplieden van diverse steden over de bescherming die de oorlogsvloot hen bood. Zij besloten daarop zelfstandig schepen uit te rusten, die in samenwerking met de vloot op zee zouden opereren. Het archief bevat, behalve resoluties en correspondentie van diverse Directies, voornamelijk financiële gegevens aan inkomsten en uitgaven omtrent de uitrusting.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Directies Equiperings Oorlogsschepen, nummer toegang 1.03.02, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Equiperings Oorlogsschepen, 1.03.02, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Deze directie werd ingesteld bij resolutie van de Staten-Generaal van 24 maart 1631 en had haar oorsprong te danken aan de lastige worstelstrijd met de Duinkerkers, waarin zij grote diensten bewezen heeft. Zij herleefde in de Eerste Engelse Oorlog, doch voldeed toen niet aan de verwachtingen, nadat met hogere eisen moest gaan stellen aan de bouw, grootte en bemanning der schepen, om aan de uitstekend uitgeruste Engelse vloot het hoofd te kunnen bieden. De directieschepen werden door kooplieden en stedelijke regeringen als convoien uitgerust op de onderscheiden plaatsen waar de directie gevestigd was, als Rotterdam, Amsterdam, Hoorn, Enkhuizen, Edam, Monnikendam, Middelburg, Vlissingen, Zierikzee, Veere en in Friesland en Groningen.

Bij secrete resolutie van de Staten-Generaal van 1 april 1656 werd bepaald dat de directeuren zouden gerekend worden met de ontvangst en het beheer van het last- en veilgeld te hebben opgehouden op 31 december 1655, en tevens dat het bewind van de directeuren der Extraordinaris Equipage zou eindigen.

Zie verder over deze directie: J.C. de Jonge, *Nederlandsch Zeewezen*, p. 254 s. 99 en 487 en 550.

Betreffende de bevoegdheid der Directiën kan hier volstaan een verwijzing naar hetgeen wordt meegedeeld door:

1. J.E.Elias; Schetsen uit de geschiedenis van ons zeewezen, 1568-1654 ('s-Gravenhage, 1916-1930)
2. J.C. de Jonghe: geschiedenis van het Nederlandsche Zeewezen (Haarlem, 1851-1862)

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

In 1828 zijn met de overbrenging van het archief van de opgeheven Directiën van de Levantsche Handel en de Navigatie op de Middellandse Zee ook verschillende zich blijkbaar vanouds daarin bevindende stukken, afkomstig van Directiën ter equipering van oorlogsschepen te Amsterdam en te Hoorn, gedateerd 1636-1657, overgedragen aan het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage.

Op het Nationaal Archief zijn verder komen te berusten enkele stukken afkomstig van dergelijke Directiën te Rotterdam: deze stukken waren deels in bewaring geweest onder het Gemeentebestuur van Rotterdam, deels hadden zij behoord tot de verzameling stukken afkomstig uit het in 1844 door brand geteisterde "Marinearchief", voor welke conservatie Prins Hendrik zorg had gedragen.

De stukken der Directiën te Amsterdam en Hoorn waren bij de inventarisatie van het archief der Directiën van Levantsche handel in 1882 door Mr. van der Burgh gedeeltelijk afgescheiden, gedeeltelijk foutief als archiefstukken der laatstgenoemde Directiën beschreven.

Onder het archief van de Levantse Handel bevonden zich ook brieven en enige registers behorende tot de directie van de Extraordinaris Equipage ter zee te Amsterdam.

Daar deze in geen verband stond tot de directie van de Levantse Handel en haar ontstaan aan andere redenen te danken had, zo moet men onderstellen dat toevallige omstandigheden tot die samenvoeging geleid hebben; misschien is de conjectuur niet gewaagd dat men bij de opheffing dezer directie in 1656 haar archief aan de directie van de Levantse Handel in bewaring heeft gegeven, het zou ook kunnen zijn dat evenals de directie van de Levantse Handel ook die van het Extraordinaris Convooi of Equipage in het stadhuis te Amsterdam vergaderde en ten gevolge daarvan die archieven verenigd zijn.

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archief is bij Koninklijk Besluit of ministeriële beschikking overgebracht.

Inhoud en structuur van het archief

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

Bij de inventarisatie zijn tevens stukken, ingekomen bij de Directie der Extraordinaris Equipage te Amsterdam 1652-1657, hierna beschreven onder nr. 4-7, geordend.

Van de bescheiden, afkomstig van de verschillende Directiën ter equipering van oorlogsschepen, wordt hier een beschrijving gegeven, die bedoeld is als een aanhangsel tot Inventaris van de Archieven der Admiraliteitscolleges, bewerkt door J. de Hullu; de stukken zijn derhave gegroepeerd in de volgorde: Rotterdam (als zetel van de Admiraliteit op de Maze) - Amsterdam - Hoorn.

Daar de reden van de vereniging van de archieven van de Directie van de Levantse Handel en die der Directie van de extraordinaris equipage ter zee te Amsterdam niet bekend is, schijnt het verkieslijk deze archieven niet te scheiden, te meer daar in de folianten van de directie van de Levantse Handel te Hoorn in de aanvang van deel I ook copieën voorkomen van het verhandelde in de generale vergaderingen welke door de respectievelijke directeuren van het Extraordinaris Convooi naar Oosten en Noorden te Amsterdam gehouden zijn dde 31ste maart en de 16-18de mei 1631. Hierop waren vertegenwoordigd de steden Amsterdam, Harlingen, Hoorn, Enkhuizen, Edam, Medemblik en Monnikendam.

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDELEN

STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

- 1** Resolutieregister van Directeuren van de "Nieuwe cruysers van de Maze" te Rotterdam,
1643 november-1645 april 1 deel
Aanwinst 1901 VII 32.

- 2** Brieven der Staten-Generaal, ingekomen bij de Directeuren van de
extra-ordinaris equipage ter zee, residerende te Rotterdam,
1653 februari-juni
Aanwinst 1903 XVII 1,e.

DIRECTIE AMSTERDAM, 1652-1657

- 3** Resolutieregister van Directeuren van extra-ordinaris equipage ter zee te Amsterdam, 1652 maart -1653 december 1 deel
- 4-7** Brieven, ingekomen bij de Directeuren van de extra-ordinaris equipage ter zee te Amsterdam, 1652-1657 4 pakken
- 4** 1652 maart-september
- 5** 1652 oktober-1653 juni
Afkomstig uit archief van Prins Hendrik (toegang: 1.13.05, inventarisnummer: 1)
- 6** 1653 juli-december
Afkomstig uit archief van Prins Hendrik (toegang: 1.13.05, inventarisnummer: 1)
- 7** 1654-1657
- 8** Register van uitgaande brieven, 1652 maart-1653 december 1 deel
- 9** Vierde rekening van ontvangst en uitgaaf van Directeuren, 1655 januari-juli; ter generaliteitsrekenkamer afgehoord, 1657 juni 17 1 deel
- 10** Journaal van de ontvangst van lastgelden van uitvarende en inkomende schepen te Amsterdam, 1652 maart-december 1 deel
- 11** Staat van ontvangst van 2 percento van de inkomende goederen te Amsterdam, 1652 maart-december 1 deel
- 12-13** Staat van ontvangst van geheel en half veïlgeld wegens uitgaande goederen te Amsterdam, 1653-1655 2 delen
- 12** 1653 januari-december
- 13** 1655 juni-juli
- 14** Lijst der schippers van de smakken en kagen enz, die voor inkomen hunner schepen te Amsterdam niet betaald, maar borggesteld hebben, 1652-1653 1 deel
- 15** Journaal van gerstitueerde gelden te Amsterdam, 1655 1 deel
- 16-20** Rekeningen (betaalboeken) van uitgaven wegens soldij aan scheepsvolk,

-
- 1652-1653
- 16** Schip D'Arco Trajani
17 Schip Engel Gabriël
18 Schip Hollandsche Tuyn
19 Schip Blauwe Arent
20 Schip Nassau
- 21** Summiere rekening van uitgaven wegens soldij aan scheepsvolk,
1652-1654 1 deel
- 22** Lijst van aangenomen volk,
1652 1 deel
- 23-25** Contra-rolle van het veilgeld, binnen Arnhem ontvangen,
1653-1655
- 23** 1653
24 1654
25 1655
- 26-27** Rekeningen van veilgelden, te Vreeswijck op de Vaart ontvangen
1652-1653
- 26** 1652
27 1653
- 28** Contra-rolle van het veilgeld te Vreeswijck op de Vaart ontvangen,
1652 1 deel
- 29** Copie-resolutiën der generale vergadering van Directeuren uit
Amsterdam, Hoorn, Enkhuizen, Edam, Medemblik en harlingen;
met bijlagen,
1631-1632 1 omslag
- 30** Rekening van Directeuren van het nader reglement ter zee te
Hoorn wegens equipage van twee schepen over 1636 augustus tot
1638 maart; ter generaliteitsrekenkamer afgehoord, 1638
december 14. 1 deel
- 31-32** Rekeningen van directeuren te Hoorn inzake de ontvangst van
extra-ordinaris convoigelden voor schepen, varende van en naar
Noorwegen en de havens aan de Oostzee 2 delen
1645-1647
- 31** 1645 mei-1646 augustus; ter generaliteitsrekenkamer
afgehoord, 1647 februari 6;
32 1646 april-1647 maart; afgehoord 1649 maart 24.
- 33** Rekening van direkteuren van de extra-ordinaris equipage ter zee
te Hoorn, 1652 maart-1653 maart; afgehoord ter
generaliteitsrekenkamer, 1653 april 11.

